

Institutiones Theologicae Ad Usum Seminariorum

Simonnet, Edmond

Venetiis, 1731

Art. 4. Quid ad meritum de condigno requiratur ex parte operis.

[urn:nbn:de:hbz:466:1-83614](https://nbn-resolving.org/urn:nbn:de:hbz:466:1-83614)

Debitor factus est (nobis Deus) non aliquid à nobis accipiendo, sed aliquid, quod ei placuit, promittendo. Et illud ejusdem in Psal. 83. Debitorem Dominus ipse se fecit, non accipiendo, sed promittendo. Hinc illud S. Fulgentii in prologo librorum ad Monimum: Sua largitate dignatus est (Deus) se facere debitorem. Hinc S. Celestinus in epist. ad Gallos, cap. 12. dicit tantam esse Dei erga nos misericordiam, ut nostra voluerit esse merita, quæ sunt ipsius dona. Hinc denique Tridentinum, sess. 6. cap. 16. monet iustificatis proponendam esse vitam æternam, & tanquam gratiam filius Dei per Jesum Christum misericorditer promissam, & tanquam mercedem ex ipsius Dei promissione bonis ipsorum operibus & meritis fideliter reddendam.

Obj. Si promissio Dei requiritur ad rationem meriti, multi iusti per bona opera non meruerunt vitam æternam. Nam promissio non obligat, nisi facta acceptetur. At multi iusti promissionem illam Dei non acceptarunt, nec acceptare potuerunt, cum eam ignoraverint. Item merita per peccatum subsequens mortificata non reviviscunt. Item Christus apud Patrem meritis non est in rigore iustitiæ. Item Christus antiquis patribus non meruit gratiam, quam habuerunt; cum illam acceperint ante adventum Christi, adeoque antequam de illa danda promissio fieret Christo, & ab eo acceptaretur. Atqui consequens absurdum est quoad omnes partes. Ergo, &c.

R. ad 1. Nullus unquam adultus iustus fuit sine fide, qua creditur non solum Deum existere, sed etiam eum vitam æternam bonis iustorum operibus ut mercedem retribuere, ut patet ex Apostolo Hebr. cap. 11. dicente: Accedentem ad Deum oportet credere, quia est, & quod inquirentibus se remunerator sit: adeoque nullus unquam adultus iustus fuit, qui non cognosceret vel distinctè, vel saltem confusè promissionem à Deo factam de vita æterna, ut mercede bonis iustorum operibus retribuenda. Quam promissionem adultus quilibet iustus, re ipsa vitam æternam sperando, & ad eam consequendam bona opera exercendo, facit saltem, quod sufficit, acceptat.

R. ad 2. Promissio de æterna gloria bonis iustorum operibus sub conditione simplicis in statu gratiæ decessus retribuenda sufficienter constat, sufficienter nota est fidelibus, & ab eis sufficienter acceptatur, hoc ipso quod credunt Deum esse bonorum operum remuneratorem eo modo, quo ipse revelavit Ecclesiæ; & re ipsa bona opera eo modo, quo ipse Ecclesiæ revelavit, remuneraturum esse sperant, & ex tali spe bonis operibus consequendæ mercedis gratia incumbunt.

R. ad 3. Christus apud Patrem meritis est in rigore iustitiæ, eo tantum sensu quod Patri obtulerit opera meritoria præmio mathematicè aequalia, & quantà ad præmium potuerunt iustè exigi; non verò eo sensu, quod Patrem ad reddendum præmium obligarit, aut obligare potuerit independenter ab ejus libera promissione & ordinatione: potuit enim Deus Pater obsequia Christi non acceptare pro salute hominum, vel etiam ea tanquam sibi debita, gratis repetere, & homines in æterna damnatione relinquere.

R. ad 4. Ad hoc ut Christus antiquis patribus gratiam meruerit, necessarium tantum fuit, 1. ut Deus absolutè præviderit promissionem à se faciendam Christo, Christi acceptionem, & opera à Christo inruitu hujus promissionis à se acceptata exhibenda. 2. Ut propter hæc opera absolutè futura, & absolutè prævisa, gratiam velut mercedem anticipatam dederit. Quod omnino potuit fieri, quia non solum meritum actu præsens, sed etiam meritum absolutè futurum, & absolutè prævisum, præsertim si sit prævisum infallibiliter, ad anticipandam mercedem efficaciter movere potest voluntatem remuneratoris.

RESPONSIO II.

Ad meritum de condigno requiritur ex parte hominis status viatoris.

Ab omnibus sine controversia admittitur, & in Scriptura pluribus locis sufficienter exprimitur, ut Joan. c. 9. ubi Christus dicit: *Venit nox, quando nemo potest operari.* Ubi per noctem Christus mortem intelligit, postquam ait neminem operari posse meritorie. Et Gal. c. 6. ubi Apostolus fideles ad opera meritoria adhortatur his verbis: *Dum tempus habemus, operemur bonum, hoc est, dum hanc mortalem vitam vivimus, &c.* Ratio à priori est voluntas Dei, qui hujus mortalis vitæ spatium nobis constituit ad operandam salutem nostram, illam bonis operibus promerendo.

RESPONSIO III.

Ad meritum de condigno ex parte hominis, requiritur etiam ut sit iustus, & filius Dei adoptivus.

*Prob. 1. ex Scriptura. Nam Rom. cap. 8. Apostolus dicit: Si autem filii, & heredes, heredes quidem Dei, coheredes autem Christi. Quibus verbis, cum ait vitam æternam esse hereditatem ad solos Dei filios pertinentem, manifestè significat solos Dei filios vitam æternam bonis operibus promereri posse. Item 1. Cor. c. 13. dicit idem Apostolus: Si tradidero corpus meum, ita ut ardeam, charitatem autem non habuero, nihil mihi prodest. Itaque, juxta Apostolum, ipsummer martyrium ad vitam æternam promerendam inutile est non habenti charitatem, adeoque non existenti in statu amicitiae & adoptionis divinæ. Quod autem de martyrio ait Apostolus, à fortiori intelligendum est de quolibet alio opere salutari. Denique Christus ipse sic loquitur Joan. c. 15. *Sicut palmes non potest ferre fructum à semetipso, nisi manserit in vite: sic nec vos, nisi in me manseritis.* Juxta Christum igitur, non possumus ferre fructus iustitiæ, hoc est, opera vitæ æternæ meritoria exercere, nisi maneamus in ipso, per fidem scilicet, quæ per charitatem operatur, ut interpretantur Patres, adeoque si non sumus amici Dei, & filii ejus adoptivi.*

Prob. 2. ex Patribus. Nam sic ait S. Augustinus, lib. de fide & operibus, c. 14. Sequuntur (nempe opera vitæ æternæ meritoria) iustificatum, non præcedunt iustificandum. Et S. Prosper in responsionibus ad capitula Gallorum, c. 6. Iustificatus homo, id est, ex impio pius factus, nullo præcedente bono merito, accipit donum, quo medio acquirit & meritum.

Prob. 3. ex Tridentino, sess. 6. cap. 16. ubi dicitur: Bene operantibus usque in finem, & in Deo sperantibus proponenda est vita æterna, & tanquam gratia filius Dei per Christum Jesum misericorditer promissa, & tanquam merces ex ipsius Dei promissione bonis ipsorum operibus & meritis fideliter reddenda. Juxta Tridentinum, filius Dei adoptivus, & non alius, vita æterna promissa est, eorumque, & non aliorum bonis operibus ac meritis tanquam merces retribuitur.

Prob. 4. autoritate summorum Pontificum, qui has Baii propositiones damnaverunt: Pelagii sententia est, opus bonum, citra gratiam adoptionis factum, non esse regni caelestis meritorium: sentiunt cum Pelagio, qui dicunt esse necessarium ad rationem meriti, ut homo per gratiam adoptionis sublevetur ad statum deificum. Ratio à priori est, quia, ut faciliè intelligitur ex dictis Art. superioris ad Objectionem 4. opera bona sine operantis dignitate, quæ ex amici Dei & filii ejus adoptivi prærogativa oritur, nec habet, nec habere possunt in æstimatione prudenti aequalitatem cum mercede vitæ æternæ.

ARTICULUS IV.

Quid ad meritum de condigno requiritur ex parte operis.

RESPONSIO. I.

Ad meritum de condigno requiritur, ut sit actus à voluntate elicitus, aut saltem imperatus.

Prob. Nam meritum est actus voluntarius, qui fit in obsequium alterius, & habet ordinem ad retributionem. Atqui talis actus elicitur, aut saltem imperatur à voluntate. Ergo, &c. Minor per se patet. Prob. maj. Quia

Quia mereri apud aliquem, non est aliud, quam eum per obsequium aliquod in ejus gratiam vel utilitatem exhibitum, sibi devincere, & ad mercedem retribuendam obligare.

RESPONSIO II.

Ad meritum de condigno requiritur, ut actus sit liber non solum à violenta, sed etiam à voluntaria necessitate.

Est de fide contra Jansenium, cujus doctrina hac propositione, *Ad merendum & demerendum in statu naturæ lapsæ, non requiritur in homine libertas à necessitate, sed sufficit libertas à coactione*, contenta, ut hæretica damnata est ab Innocentio X. Accedit autoritas Patrum, quorum unum hic laudare juvat, Hieronimum scilicet, ita loquentem, lib. 2. contra Jovinianum: *Nec ad vitia, nec ad virtutes necessitate trahimur: alioquin ubi necessitas, nec corona, nec damnatio est.*

RESPONSIO III.

Ad meritum de condigno requiritur, ut actus sit moraliter bonus & honestus.

Prob. Quia 1. Scriptura non tribuit rationem meriti, nisi actibus honestis. 2. Tridentinum non alia opera vitæ æternæ meritoria agnoscit, præter opera hominis justificati in Deo facta. 3. Opera mala non mercedem sed pœnam merentur; indifferentia verò non magis mercede, quam pœna digna sunt. 4. denique, ut opus aliquod sit apud Deum meritorium, debet habere erga illum rationem obsequii. Atqui hanc rationem erga illum habere non potest, nisi sit ei gratum & acceptum, quale profectò esse non potest, nisi sit bonum moraliter & honestum. Ergo, &c.

RESPONSIO IV.

Ad meritum de condigno vitæ æternæ, requiritur denique, ut actus sit elicitus, vel saltem imperatus à charitate.

Prob. 1. ex Scriptura. Nam 1. Cor. cap. 13. dicit Apostolus, fidem, & alias virtutes ad promerendam vitam æternam non prodesse absque charitate. *Si habuerò, inquit, omnem fidem, ita ut montes transferam, charitatem autem non habuerò, nihil sum.* Hic autem intelligit charitatem non solum habitalem & quasi otiosam, sed operantem, eliciendo proprios actus, vel actus aliarum virtutum imperando, ut patet ex subsequentibus: loquens enim de charitate, sine qua se in ordine ad vitam æternam nihil esse dixit, sic prolequitur: *Charitas pater est, benigna est, &c.* Et Gal. c. 5. hæc habet: *In Christo Jesu neque circumcisio aliquid valet* (in ordine ad promerendam vitam æternam,) *neque praprium; sed fides, que per charitatem operatur.* Fides autem operatur per charitatem, illam excitando, & per illam virtutes alias actus proprios movendo & applicando.

Hinc fideles adhortatur Apostolus, ut omnia sua opera faciant ex motivo charitatis. *Omnia vestra in charitate fiant.* 1. Cor. c. 16. *Veritatem facientes in charitate, crescimus in illo per omnia, qui est caput Christus.* Eph. c. 4. *Ambuletis dignè Deo per omnia placentes; in omni opere bono sanctificantes.* Coloss. c. 1. *Sive manducatis, sive bibitis, sive aliud quid facitis, omnia in gloriam Dei facite.* 1. Cor. c. 10.

Prob. 2. ex S. Augustino. Nam, 1. lib. de grat. & lib. arb. c. 18. expresse asserit, sine charitate nihil bene fieri, hoc est, nihil fieri sicut oportet ad promerendam vitam æternam. *Hæc omnia, inquit, præcepta dilectionis, id est, charitatis, quæ tanta & talia sunt; ut quidquid se putaverit homo facere bene, si fiat sine charitate, nullo modo fiat bene: hæc ergo præcepta.* Nec juvat dicere, quòd hic nomine charitatis, S. Doctor, præcisè intelligat amorem boni honesti quæ talis. Nam ex contextu manifestum est S. Doctorem charitatem intelligere, quæ Deus propter se, & proximum propter Deum diligitur.

2. Lib. de moribus Ecclesiæ, cap. 15. affirmat omnem virtutem, quæ vitam æternam promeremur, esse *Simonet Theol. Tom. II.*

charitatem. *Quòd si virtus, inquit, ad beatam vitam nos ducit* (hoc est, quòd ea omnis & sola virtus dicenda est, quæ vitam æternam promeremur) *nihil omnino esse virtutem affirmaverim, nisi summum amorem Dei.* Sic autem loquitur S. Doctor, non quòd putaverit unicum esse formale objectum virtutum omnium nempe, objectum formale charitatis; sed quia existimavit actus aliarum virtutum, quæ proprium habent motivum, & à charitatis motivo diversum, non esse æternæ gloriæ meritorios, sine actu charitatis, à quo imperentur.

Propter eandem rationem, eodem capite virtutes alias, temperantiam scilicet justitiam, fortitudinem & prudentiam, ait definiri posse per charitatem. *Illas quatuor, inquit, virtutes ... sic etiam definire non dubitem: ut temperantia sit amor integrum se præbens ei quod amatur: fortitudo amor, facile tolerans omnia propter quod amatur: justitia amor, soli amato serviens, & propterea rectè dominans: prudentia amor, ea quibus adjuvatur, ab eis à quibus impeditur, sagaciter seligens. Sed hunc amorem non cuiuslibet, sed Dei esse diximus ... Quare definire etiam sic licet: ut temperantiam dicamus esse amorem, Deo sese integrum incorruptumque servantem: fortitudinem amorem, omnia propter Deum facile perferentem: justitiam amorem, Deo tantum servientem, & ob hoc bene imperantem cæteris, quæ homini subiecta sunt: prudentiam amorem, bene discernentem ea, quibus adjuvetur in Deum, ab iis, quibus impediri potest.*

Juxta S. Doctorem igitur, in homine iusto, ad æternam beatitudinem tendente, & sicut oportet ad eam promerendam operante in materia virtutum moralium, temperantia (idem dic de qualibet alia virtute morali) est veluti complexum ex charitate & ipsa temperantia, ex charitate quidem, ut imperante actum proprium temperantiæ, & ex ipsa temperantia, ut actum proprium ex motivo sibi proprio exercente ex imperio charitatis.

In doctrina S. Augustini, temperantia, quatenus per eam actus æternæ beatitudinis meritorii exercentur (idem dic de qualibet alia virtute morali sub eadem consideratione) duplex habet motivum, intrinsecum scilicet & extrinsecum. Motivum intrinsecum temperantiæ, quod & ipsi proprium est, est honestas illa specialis, propter quam actus sibi proprios exercet: ejus verò motivum extrinsecum, quòd & illi commune est cum omnibus aliis virtutibus moralibus, est divina bonitas, propter quam actus sibi proprios exercent ex affectu specialis illius honestatis, quàm per se & intrinsecè spectat.

Temperantia spectata præcisè secundum motivum intrinsecum, est præcisè temperantia, hoc est, specialis illa virtus moralis, quæ specialem honestatem, in moderati cibi & potus sumptione relucens, intrinsecè spectat. Sumpta præcisè secundum motivum extrinsecum, est præcisè charitas, seu virtus illa theologica, quæ Deus propter se diligitur, & quæ ad Deum propter se dilectum actus temperantiæ proprius refertur. Sumpta denique secundum utrumque motivum, est temperantia, & charitas, vel, si vis, est totum quoddam morale, ex virtute speciali temperantiæ & charitate resultans, in quo toto temperantia verò habet ad modum partis materialis, charitas verò ad modum partis formalis, quia in illo toto charitas format & perficit temperantiam, actum ejus ordinando ad Deum propter se amatum, illumque hac ordinatione elevando ad esse actus meritorii æternæ beatitudinis.

Virtutum moralium, quatenus scilicet ad æternam beatitudinem promerendam valent, motivum extrinsecum unum & idem est, nempe motivum charitatis: unde spectata secundum motivum extrinsecum, sunt una & eadem virtus, nempe charitas. Hoc dicit S. Augustinus, cum ait: *Si virtus ad beatam vitam nos ducit, nihil omnino esse virtutem affirmaverim, nisi summum amorem Dei.* Motivum verò intrinsecum non unum est, sed multiplex, & toruplex, quoniam est specialis honestas, ex cuius affectu homo

potest operari, siue propter illam operetur ex imperio & applicatione charitatis, siue non. Unde virtutes morales, etiam cum per illas exercentur actus meritorii aeternae beatitudinis, spectatae secundum motum intrinsecum, non sunt una & eadem virtus, sed virtutes distinctae & diversae non solum ratione officiorum, circa quae occupantur, & quorum diversitas materialem tantum facere potest virtutum diversitatem, sed etiam ratione honestatis, quam intrinsecè spectant, & ex cuius diversitate non potest non oriri formalis virtutum diversitas, proindeque & distinctio ac multiplicitas formalis virtutum. Hanc virtutum multipliciter manifestè agnoscit S. Doctor, lib. de moribus Ecclesiae, ubi postquam cap. 15. virtutes cardinales definit per amorem Dei, statim sic prosequitur, cap. 16. *Hisdem singulis virtutibus quinam vivendi modus ducatur, paucis explicabo, si prius, &c.*

Prob. 3. resp. ex S. Thoma, qui doctrinam nostram expresse tradit, 1. 1. 2. qu. 114. a. 4. ubi sic loquitur in O. Motus humane mentis ad fruitionem divini boni est proprius actus charitatis, per quem omnes actus aliarum virtutum ordinantur in hunc finem, secundum quod aliae virtutes imperantur à charitate. Et ideo meritum vite aeternae primò pertinet ad charitatem: ad alias autem virtutes secundario, secundum quod earum actus à charitate imperantur. Et in resp. ad 3. Fidei actus non est meritorius, nisi fides per dilectionem operetur... similiter etiam actus patientiae & fortitudinis non est meritorius, nisi aliquis ex charitate hac operetur.

2. 2. 2. qu. 124. a. 2. ad 2. ubi hæc habet: *Ad actum martyrii inclinatur quidem charitas, sicut primum & principale motum per modum virtutis imperantis, fortitudo autem sicut motum proprium per modum virtutis elicientis. Et inde est, quod martyrium est actus charitatis, ut imperantis, fortitudinis autem, ut elicientis... Quod autem sit meritorium, hoc habet ex charitate (imperante scilicet) & quilibet virtutis actus: & ideo sine charitate (imperante) non valet (ad vitam aeternam promerendam.) Et quaest. 2. in O. Omnis actus humanus, qui subicitur libero arbitrio, si sit relatus in Deum potest meritorius esse.*

Prob. 4. ratione duplici. Nam 1. ut opera iustorum sint meritoria apud Deum, requiritur ut fiant in obsequium Dei. Atqui non fiunt in obsequium Dei, nisi ex affectu placendi illi fiant, adeoque nisi fiant aut imperentur à charitate. Ergo, &c. 2. Iusti vitam aeternam mereri non possunt, nisi per actus illos, quibus Deus proposuit & promisit vitam aeternam ut mercedem. Atqui Deus proposuit & promisit vitam aeternam ut mercedem illis tantum actibus, qui fierent aut imperarentur à charitate. Ergo, &c.

Major patet ex dictis Art. superiore. Minor verò sufficienter colligitur ex Scriptura variis locis. Sit hic unus aut alter pro omnibus. Itaque 1. Cor. c. 2. dicitur: *Oculus non vidit, nec auris audivit, nec in cor hominis ascendit, quae preparavit Deus iis, qui diligunt illum.* Et Jacobi epist. cap. 1. *Beatus vir qui suffert tentationem, quoniam cum probatus fuerit, accipiet coronam vite, quam repromisit Deus diligentibus se.*

*Obj. 1. Scriptura variis locis promittit vitam aeternam bonis operibus sine conditione operandi formaliter ex charitate. R. neg. In locis enim Scripturae, in quibus nulla sit expressa mentio huius conditionis, hæc conditio necessariò subintelligenda est: sicut necessariò subintelligenda est conditio operandi ex fide, & subintelligendus est status iustitiae & adoptionis divinae in operante. Addo conditionem operandi formaliter ex charitate expresse asserit in Scriptura, ut Matth. cap. 19. ubi Christus ait: *Omnis qui reliquerit domum, vel fratres, &c. propter nomen meum, centuplum accipiet, & vitam aeternam possidebit.* Et Marci, cap. 9. ubi etiam dicit Christus: *Quisquis potum dederit vobis calicem aquae in nomine meo... amen dico vobis, non perdet mercedem suam.* Quid enim est, opus aliquod bonum facere propter no-*

men, in nomine Christi, nisi illud facere ex affectu placendi Christo?

*Obj. 2. Concilium Tridentinum, sess. 6. cap. 16. ad meritum de condigno tres tantum condiciones requirit, videlicet ut opera sint bona, ut fiant à iustis ex influxu gratiae, & ut fiant in Deo. R. breviter, opera bona non fieri in Deo, nisi procedant à charitate, vel ut eliciente, vel saltem ut imperante; adeoque cum Synodus ad meritum de condigno requirit, ut opera bona fiant in Deo, implicite requirit, ut à charitate eliciantur, vel saltem imperentur. Unde cum eadem Synodus ait, cap. 10. iustificatos crescere, & magis iustificari per observationem mandatorum Dei, fide cooperante bonis operibus, hoc dicit, salvo charitatis influxu, ut non contradicat Apostolo dicenti Gal. cap. 5. *In Christo Jesu neque circumcisio aliquid valet, neque praepitium, sed fides quae per dilectionem operatur.**

Obj. 3. Supposita veritate doctrinae nostrae, aliae virtutes praeter charitatem nihil habent meriti vitae aeternae. Item innumera sunt bona opera inutilia apud Deum. R. ad 1. neg. Licet enim nulla alia virtus per se solam, & seculo actu charitatis, meritum vitae aeternae habeat; omnes cum actu charitatis illas ad operandum applicantes, vim habent merendi vitam aeternam, & re ipsa in homine iusto merentur secundum bonitatis suae gradum, secundum quem Deo gratæ sunt & amabiles.

R. ad 2. etiam neg. Quamvis enim aliarum virtutum actus sine actu charitatis non sint meritorii vitae aeternae, non ideo sine actu charitatis sunt inutiles: valent enim per se ad vitanda peccata, ad servanda mandata divina, ad augendos habitus virtutum acquiratarum, ad imperandas gratias, &c. Præterea, videtur intolerabile quod hic supponitur, nempe à iustis hominibus innumera deliberatè fieri bona opera sine ullo affectu Deo per illa placendi. Hoc enim planè videtur falsum, & contrarium experientiae, qua docemur homines, qui vitam verè christianam agunt, vix unquam virtutes christianas, quae tales, exercere, nisi ut Deo placeant, eique se commendent. Et verò iusti opera verè christiana exercere non possunt sine instinctu Spiritus Sancti, quem illos ut plurimum ad operandum propter solam honestatem virtutis, in cuius materia operantur, raro verò ad operandum etiam quia honestas illa Deo grata est & amabilis, efficaciter movere, nunquam crediderim.

Huc pertinet illud Apostoli Rom. cap. 8. *Quicumque spiritu Dei aguntur, ii sunt filii Dei.* Juxta Apostolum, qui in agendo sequuntur instinctum Spiritus Sancti, ii sunt filii Dei, hoc est, agunt, ut Dei filios decet, & agunt ut decet filios Dei, quia bonum agunt, ut placeant Deo, & quia Deum diligunt: Spiritus enim Sanctus, ut agamus, agit nos per charitatem, quam diffundit in cordibus nostris. Unde subicit Apostolus: *Non accepistis spiritum servitutis iterum in timore, sed accepistis spiritum adoptionis filiorum, in quo (filiali affectu, & prae amoris ténacitate) clamamus: Abba, pater.*

Obj. 4. In homine iusto actus virtutum moralium infusarum habent secundum se, & præciso actu charitatis, à quo imperentur, sufficientem proportionem cum vita aeterna ut mercede. Ergo etiam non imperentur à charitate, vim habent merendi, & re ipsa merentur vitam aeternam. R. 1. neg. conf. Nam etiam dato, quod actus illi secundum se proportionem habeant cum vita aeterna ut mercede, tamen adhuc ad hoc ut illam merendi vim habeant & re ipsa merantur, requiritur promissio illius ut mercedis retribuendae, à Deo facta. Hanc autem promissionem non habent, nisi fiant in obsequium Dei, nec fiunt in obsequium Dei, nisi imperentur à charitate.

R. 2. neg. ant. Nam ut actus illi proportionem habeant cum vita aeterna ut mercede, requiritur moralis aequalitas, quam nec habent, nec habere possunt sine charitatis actu, à quo imperentur; tum quia hæc aequalitas pendet ex parte à dignitate personae Christi,

pro-

propter quem Deus bonis operibus vitam æternam ut mercedem proponit & promittit; tum quia hæc æqualitas requirit in actu meritorio aliquem excellentiæ gradum, quem actus virtutum moralium etiam infusarum non habent secundum se, & quem accipiunt à charitate, cum ab ea imperantur. Unde cum imperantur à charitate, & actu ad Deum ordinantur, dicuntur ab ea formari & perfici, in ordine scilicet ad promerendam vitam æternam, ut docet sanctus Thomas, 2. 2. quæst. 4. art. 3. Sine hac autem auctuali ad Deum ordinatione, per charitatem facta, actus aliarum virtutum sunt informes & imperfecti, hoc est, ad mercedem vitæ æternæ promerendam insufficientes.

ARTICULUS V.

Utrum actus imperatus addat aliquid ad meritum actus imperantis.

Nota. Actus imperati à voluntate alii sunt interni, & alii externi. Interni sunt actus ipsiusmet voluntatis, quæ per unum actum sibi imperare potest alium, sive, quod idem est, se ipsam per unum actum excitare & applicare ad exercendum alium. Externi sunt actus aliarum potentiarum, videlicet intellectus, sensuum interiorum & exteriorum, potentiarum motricis, seu exteriorum membrorum.

Nota iterum. Actus interni imperati, ab externis imperatis differunt. 1. In eo quod sunt per se & intrinsecè voluntarii: quia à voluntate eliciuntur, nec nisi à voluntate elici possunt: externi verò non sunt voluntarii, nisi mediatè & extrinsecè, per denominationem scilicet extrinsecam, petitam ab actu voluntatis, à quo voluntariè imperantur. 2. In eo quod possint esse immediatè liberi, & sint, si à voluntate exerceantur sine antecedenti ad unum prædeterminatione, orta sive à Deo, sive ab ipsa voluntate: externi verò non sunt nisi mediatè & extrinsecè liberi: eatenus enim possunt esse liberi, & sunt, quatenus imperari possunt, & imperantur ab actu libero voluntatis, quæ cum sola sit actum suorum domina, sola potest per se & immediatè liberè agere.

RESPONSIO I.

Actus internus per se & intrinsecè bonus, & liberè elicitus, addit aliquid ad meritum actus imperantis; ita ut ex utroque existat majus meritum, quam ex solo imperante.

Prob. Nam v. gr. actus misericordiæ, liberè elicitus, addit aliquid ad meritum actus charitatis, à quo imperatur: ita ut homo plus mereatur per actum misericordiæ & charitatis simul, quam per solum actum charitatis. Ergo, &c.

Prob. ant. Nam actus misericordiæ, liberè elicitus, & à charitate imperatus, habet propriam bonitatem formalem, & moralem laudabilitatem, distinctam à bonitate formali, & morali laudabilitate actus charitatis, ipsum imperantis. Ergo & habet propriam & distinctam rationem meriti.

Prob. conseq. Nam si non habet, certè quia deest ei aliquid, ad hoc requisitum. Atqui hoc dici non potest: nam, ut supponitur, sit ab homine iusto, sit ex instinctu Spiritus Sancti, sit liberè, sit ex imperio charitatis, & ad ejus finem refertur, habet promissionem vitæ æternæ ut mercedis: Deus enim non solis actibus charitatis, sed generaliter omnibus omnino operibus bonis ab homine iusto liberè factis in Deo, proposuit & promisit vitam æternam, ut mercedem eis, si fiant, retribuendam, ut docet Trident. sess. 6. cap. 16. Ergo in suppositione facta, actus misericordiæ habet propriam & distinctam rationem meriti. Ergo, &c.

Confirm. Resp. Quod facit aliquid melius formaliter, & moraliter laudabilius, facit aliquid majus in

ratione meriti. Atqui complexum ex actu misericordiæ & actu charitatis ipsum imperante, facit aliquid melius formaliter, & moraliter laudabilius, quam solus actus charitatis; cum uterque actus propriam & distinctam habeat formalem bonitatem & laudabilitatem moralem. Ergo, &c.

Dixi autem, 1. per se & intrinsecè bonus: nam si actus voluntatis imperatus solum extrinsecè bonus est, hoc est, solum bonus est ratione actus imperantis, & boni finis extrinseci, ad quem per actum imperantem refertur, cum actu imperante non facit aliquid majus in ratione meriti, quam solus actus imperans. Ratio est, quia nec habet, nec habere potest propriam & distinctam rationem meriti; cum non habeat honestatem propriam, & distinctam ab honestate actus imperantis.

Dixi, 2. liberè elicitus: quia ut Art. superiore ostensum est, libertas actus est conditio ad meritum necessariè requisita. Unde actus voluntatis imperatus non potest habere rationem meriti propriam, & distinctam à meriti ratione, quæ propria est actus imperantis, nisi habeat libertatem propriam, & distinctam ab actus imperantis libertate. Itaque ut actus internus imperatus, etiam per se & intrinsecè bonus, addat aliquid ad meritum actus imperantis, necesse est ut eliciatur liberè, quod fieri potest duobus modis. 1. Si imperetur tantum in futurum: nam tunc voluntas propositum suum mutare potest, & sic ab actu, quem sibi imperavit, abstinere. 2. Si imperetur in præsens, sed ita ut voluntas imperio suo reluctari possit, quod reverà potest voluntas, quoties imperat sibi, non despoticè, sed per modum suasionis.

RESPONSIO II.

Actus externus imperatus, actui interno, à quo imperatur, non addit novam rationem meriti.

Prob. Nam posito actu imperante, naturali necessitate sequitur actus externus imperatus. Ergo in productione actus externi imperati nulla nova exercetur libertas. Ergo actus externus imperatus non habet libertatem sibi propriam, & distinctam à libertate actus imperantis. Ergo non habet propriam & distinctam bonitatem formalem, & moralem laudabilitatem. Ergo non habet propriam & distinctam rationem meriti, adeoque nec addit, nec addere potest novam meriti rationem actui interno, à quo imperatur.

Hinc vulgatum illud axioma: *Voluntas pro facto reputatur*, quod apud Deum verissimum est de voluntate perfecta & absolūtè efficaci, ex qua proinde naturali necessitate sequeretur actus externus, nisi impediretur ab aliquo potentiori. Ratio est, quia hæc voluntas tantum habet libertatis & bonitatis formalis, proindeque & moralis æstimabilitatis, quantum esset in ipsa & actu externo simul.

Obj. 1. Compositum ex actu interno imperante, & externo imperato, facit aliquid majus in ratione obsequii erga Deum, quam solus actus internus imperans. Ergo facit etiam aliquid majus in ratione meriti. **Resp.** Esto ant. neg. conseq. Ratio negandi est, quia apud Deum obsequium non est meritum, nisi sit liberum, & formaliter bonum. Unde ut obsequium ex parte operis crescat apud Deum in ratione meriti, requiritur ut crescat in ratione liberi & boni formaliter. Obsequium autem Deo exhibitum, non sic crescit per actum externum, qui novum libertatis exercitium, & novam ac propriam bonitatem formalem non superaddit actui interno, nec est liber & bonus formaliter, nisi extrinsecè per libertatem & bonitatem formalem actus interni.

Obj. 2. Actus externus cum interno est magis satisfactorius, quam solus internus. Ergo est etiam magis meritorius. **Resp.** neg. conf. Disparitas est, quod satisfactio pro peccatis in eo consistat, quod tantum pœnæ sive internæ sive externæ subeat voluntariè quantum merentur peccata. Unde magis satisfacit qui pœnam internam & externam simul tolerat, quam qui tolerat solam internam. At meritum consistit